

Bible bez hranic – pilotní projekt 90 (The Bible beyond the limits)

O co jde?

Respektujícím přizpůsobením obsahu jednoho ze základních kamenů dědictví lidstva rozšířit obecný přehled cílové skupiny s cílem plnohodnotné integrace do většinové společnosti (předložit v cíleně vybraných kapitolách Starého i Nového Zákona srozumitelným způsobem pro cílovou skupinu popsané zkušenosti lidstva s Bohem) a tím přispět ke zvýšení jejich kvality života.

Komu projekt pomůže?

Neslyšící, jako osoby s praktickou hluchotou, jako jazyková menšina....

V České republice neexistuje žádný výukový materiál z oblasti teologie a etiky v českém znakovém jazyce pro neslyšící, ani pro ostatní odborníky, kteří s nimi pracují (pedagogové na všech úrovních vzdělávání, lingvisté, tlumočníci, sociální a pastorační pracovníci). Projekt tak zaplňuje velkou mezeru ve vzdělávání a v práci s těmito lidmi a též se studenty s touto specifickou potřebou.

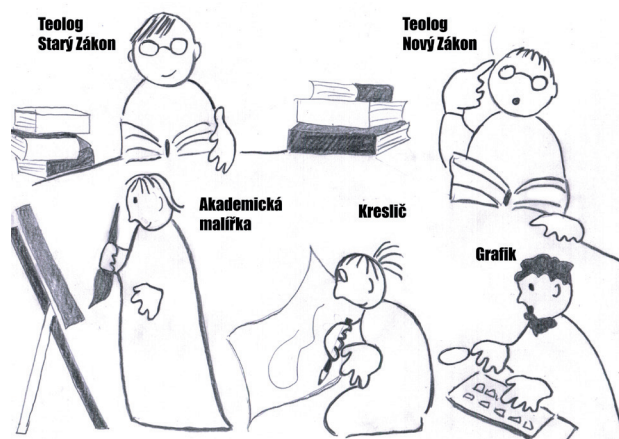
Proč si neslyšící normálně nepřečtou Bibli jako vy?

Sluch je pro člověka jedním z nejdůležitějších smyslů. Sluchové postižení představuje nejtěžší bariéru v komunikaci. Neslyšící používají ke komunikaci český znakový jazyk. Kvalifikovaný odhad uvádí pro Českou republiku 9000 uživatelů tohoto jazyka. Základním předpokladem pro pochopení biblických textů je překlad do českého znakového jazyka jako jediného přirozeného komunikačního prostředku rodilých neslyšících, v případě neslyšících rodin pak i jazyka mateřského. Český jazyk je pro rodilé neslyšící cizím jazykem, gramaticky a strukturálně velmi vzdáleným a vzhledem k nepřístupnosti mluvené řeči i psychologicky velmi odtažitým a neprůhledným. Znakové jazyky vznikaly spontánně v komunitách neslyšících. Ke standardizaci jazyka dochází postupným pronikáním do podvědomí jeho uživatelů např. pomocí médií. Český znakový jazyk prochází jako každý jiný jazyk svým vývojem, vznikají nové znaky, ve kterých se odráží sociokulturní potřeby neslyšících. V případě biblických textů vytvářeli starší biblické znaky slyšící řádové sestry nebo faráři v církevních školách, které byly po nástupu komunistického režimu zavřeny. Do devadesátých let dvacátého století se znakový jazyk nepoužíval ani při vyučování v českých školách pro sluchově postižené. Teprve v roce 1998 byl přijat Zákon o znakové řeči, který deklaroval neslyšícím právo na vzdělávání v rodném jazyce. V této době proto dochází v českém znakovém jazyce k rozvoji odborných terminologických soustav. V této době také vzniká tištěný Slovník křesťanských znaků s videokazetou. Ten vznikl jako jeden z důsledků působení americké misionářky Vesty Dee Sauter, která měla nezastupitelný vliv na kulturní a jazykové sebeuvědomění komunity neslyšících, přijetí identity jazykové a kulturní menšiny Neslyšících.

Díky rozvoji multimédií dochází k přirozené integraci neslyšících, protože je zcela běžné používání vizuálních výukových materiálů a komunikačních prostředků pro většinovou společnost (Skype, videochat, instruktažní návody ve formě videí, mobilní telefony s kamerou aj.). Předkládaný projekt je stimulem, který přispěje k vývoji českého znakového jazyka a integraci neslyšících do většinové společnosti.

Proč akademická půda?

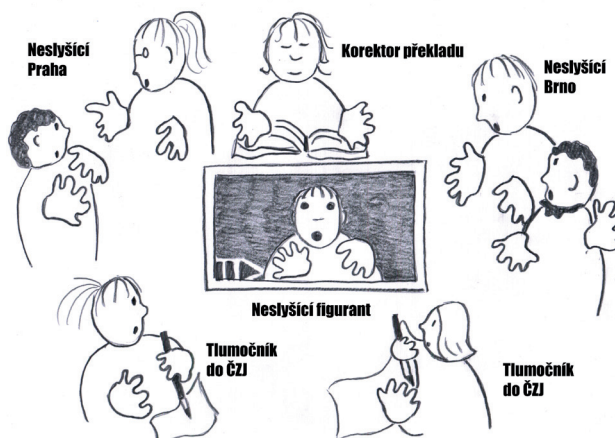
V souladu s dlouhodobými záměry JU i MŠMT dochází k profilaci vysokých škol z hlediska poslání a cílů. Teologická fakulta hledá nové příležitosti k realizaci těchto záměrů: být fakultou, která úzce spolupracuje

s odborníky z praxe. Ti jsou součástí výzkumných týmů a přinášejí na akademickou půdu bezprostřední odezvy a potřeby z terénu. Projekt vznikl na základě akutních potřeb nejen neslyšících osob, ale také odborníků z řady neziskové sféry – sociální služby (které jsou klinickým pracovištěm fakulty), ze strany pedagogů při MŠ, ZŠ a SŠ pro sluchově postižené a z řady dalších odborných pracovišť na celostátní úrovni (UK Praha, MU Brno). Otevírá se tak meziuniverzitní celorepubliková spolupráce na společném projektu, vedená pracovištěm na Jihočeské univerzitě. V týmu, který při řešení tohoto projektu vznikne, se nacházejí kromě odborníků na teologii, Bibli a lingvistiku i vybraní neslyšící z celé České republiky, kteří se pod vedením teologů, lingvistů a tlumočnicků do českého znakového jazyka podílejí na překladech textů.

Proč to bez neslyšících nejde?

Zahraniční praxe ukazuje, že jedním z nejdůležitějších momentů úspěšnosti celého projektu je angažovanost komunity neslyšících na celém projektu z několika důvodů: neslyšící křesťané jsou sociálním vzorem pro neslyšící, dochází k naplňování potřeby duchovního rozvoje se spoluúčastí na společenství věřících a tvorbě nových znaků samotnými neslyšícími. Vše se děje přirozeně jako důsledek sociokulturních potřeb s vlivem na rozvoj jazyka (starší biblické znaky vytvářeli slyšící řádové sestry nebo faráři ve zmiňovaných zrušených církevních školách). Překlady textů do prostoroového jazyka jsou složité a proto DOOR International Visions a The Committee of International Cooperation for Bible Translation in Sign Languages (CICBTSL) zřídily školící centra pro překladaatele. Někteří neslyšící členové překladaatelského týmu absolvovali tuto průpravu.

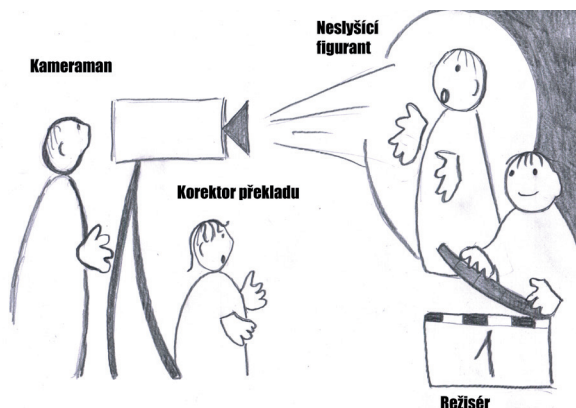
Je tento projekt světově výjimečný?

První pokusy o překlady biblických textů datujeme do roku 1981, kdy organizace Deaf Mission započala překlady do amerického znakového jazyka. K ní se přidali v roce 1993 Japonci a v roce 1998 Australané. Od té doby v různých zhruba čtyřiceti zemích probíhají překlady biblických textů na různých úrovních: jednotlivé kapitoly, jednotlivé knihy, podobenství, vybrané texty určené pro liturgické účely....Nikdy však překlad nevznikal na půdě univerzit, ale spíš při občanských iniciativách ve svépomocných skupinách.

Historicky první překlad do českého znakového jazyka byl vytvořen naším týmem v únoru roku 2013.

Proč je překlad tak složitý?

Vzhledem k obsahu biblických textů nejde o výklad textu, ani o zjednodušení textu, ale jde o překlad z hebrejštiny a řečtiny do češtiny, která svojí úrovní odpovídá jazykové úrovni znalosti češtiny jako cizího jazyka – tedy češtiny pro neslyšící. Tyto texty se musí převést ve skupině neslyšících (Praha a Brno) za pomoci slyšícího konzultanta (tlumočnicki) a mnoha obrazových pomůcek do překlada ve znakovém jazyce. Během překlada bude docházet k rozvoji terminologické soustavy neslyšících překladaatelů a ten bude zaznamenáván a multimediálně zpracován do Výkladového slovníku českého a českého znakového jazyka v rámci projektu střediska Teireisiás (MU Brno). Tento hrubý překlad přeloží dva jiní tlumočnicki do češtiny a obsah textu zpětně posoudí teologové. Korekturu k tomuto překlada dělá druhá překladaatelská skupina neslyšících spolu s druhým slyšícím konzultantem překlada, která nepřekladaala tuto kapitolu. Takto je překlad připraven k natočení v nahrávacím studiu. Ten musí natočit kameraman spolu neslyšícími figuranty, záznam se musí zkontrolovat a nakonec sestříhat. Součástí tohoto videa budou i doprovodné obrázky a animace.

Bible bez hranic - projekt 90

Výstupy projektu:

- 1) Text překladu v českém jazyce, který slouží k překladu do českého znakového jazyka (Teologická fakulta Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích)
- 2) Neformální videonahrávky – 90 vybraných kapitol v českém znakovém jazyce pro další zpracování (TF JCU)
- 3) DVD Bible bez hranic – 1000 ks
- 4) Tištěná podoba Bible bez hranic – pilotní projekt 90 – 1000 ks
- 6) Využití v navazujícím projektu Etika a náboženství pro osoby se specifickými komunikačními potřebami (učebnice pro školy) pro osoby se speciálními komunikačními potřebami a specifickým příjmem informací
- 7) Aktivní webové stránky projektu

Komu se tento projekt líbí a kdo tento projekt podporuje ?

Záštita:

Mons. ThLic. Dominik kardinál Duka OP, arcibiskup pražský – čestný člen odborné rady

Prof. RNDr. Libor Grubhoffer, CSc. – rektor Jihočeské univerzity

Doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D., děkan TF JCU Č.B. - čestný člen odborné rady

Biskupství českobudějovické

Mgr. Šárka Prokopiusová (speciální pedagog a prezidentka Svazu neslyšících a nedoslýchavých v ČR) – čestný člen odborné rady

Kdo na projektu pracuje?

Koordinátor projektu:

Mgr. Gabriela Kocmichová (autor a sociální pracovník)

Překlad biblických textů:

ThLic. Adam Mackerle, Th.D. (TF JCU České Budějovice, Katedra teologických věd – oddělení biblických věd – výběr kapitol z Písma, překlad textů ze semitských jazyků, korektury zpětných vazeb překladu v ČZJ)

ThLic. Július Pavelčík, Th.D. (TF JCU České Budějovice, Katedra teologických věd – oddělení biblických věd – výběr kapitol z Písma, překlad textů z řečtiny, korektury zpětných vazeb překladu v ČZJ)

PhDr. Petr Peňáz (MU Brno - supervize překladatelského týmu, bohemista a klasický filolog, sémantické definice znaků pro Výkladový slovník českého a českého znakového jazyka, Hybridní kniha a posouzení možnosti její aplikace pro webové stránky projektu)

Překlad do českého znakového jazyka:

PhDr. Romana Petrářová, Ph.D. (Filosofická fakulta UK Praha - Ústav českého jazyka a teorie komunikace, obor Čeština v komunikaci neslyšících – externí spolupracovník, pastorační asistent neslyšících, tlumočnice ČZJ, člen České komory tlumočnicků znakového jazyka)

Mgr. Naďa Hynková Dingová (Filosofická fakulta UK Praha - Ústav českého jazyka a teorie komunikace, Česká komora tlumočnicků znakového jazyka – tlumočnick)

Mgr. Lucie Sedláčková Půlpánová (Neslyšící křesťané v ČR, lektorka českého znakového jazyka)

Bc. David Wagner (Neslyšící křesťané v ČR, neslyšící laický kazatel Bratrské jednoty baptistů v ČR, lektor českého znakového jazyka)

A ostatní neslyšící křesťané

Vytváření studijních materiálů multimediálního charakteru, inkluzivní vzdělávání

PhDr. Petr Peňáz (MU Brno: ředitel Střediska pro pomoc studentům se specifickými nároky, Katedra informačních technologií Fakulty informatiky – asistent), člen pracovní skupiny Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání terciálního stupně zaměřený na jazykovou výuku neslyšících, na vývoj technologických nástrojů pro komunikaci a publikaci ve znakovém jazyce (Hybridní kniha 3.0) a na vývoj Výkladového slovníku českého a českého znakového jazyka online;